

Nr. 375/C/378/III-5/2015

2 martie 2015

CONCLUZII

formulate de procuror în cauza nr.530/1/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție având ca obiect rezolvarea de principiu a chestiunii de drept vizând aplicabilitatea dispozițiilor art.58 alin.2 și 3 din Legea nr.304/2004 referitoare la constituirea completului de judecată, în cazul soluționării, în temeiul art.340 și art.341 din Codul de procedură penală, a plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată

Prin încheierea din 21 ianuarie 2015 pronunțată în dosarul nr.16/81/2014, Curtea Militară de Apel București a adresat Înaltei Curți de Casație și Justiție solicitarea de a pronunța o hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni de drept:

„Aplicabilitatea sau neaplicabilitatea dispozițiilor art.58 alin.2 și 3 din Legea nr.304/2004 referitoare la constituirea completului de judecată, care prevăd, în cazul în care inculpatul este militar activ, președintele completului de judecată și procurorul de ședință să facă parte din aceeași categorie de grade (sau, în cazul procurorului, să fie asistat de un alt procuror cu grad din categoria corespunzătoare) și în cazul soluționării plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată, conform art.340 și art.341 din Codul de procedură penală, în înțelesul garanțiilor acordate de decizia Curții Constituționale nr.599 din 21 octombrie 2014. ”

Instanța care sesizează apreciază întrunite condițiile art.475 din Codul de procedură penală întrucât hotărârea ce se va pronunța în cauză va fi definitivă,

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

iar Înalta Curte de Casație și Justiție nu a mai pronunțat o hotărâre prealabilă pentru soluționarea acestei chestiuni.

Cât privește condiția legăturii chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită cu soluționarea pe fond a cauzei, Curtea Militară de Apel București apreciază că „între dreptul substanțial și cel procedural în materie penală există o atât de strânsă, de naturală legătură, încât ar fi un nonsens să se vorbească de formă fără fond sau de fond fără formă și că dihotomia fond-formă există doar în analizele teoretice pure, strictissime de scolastice, în fundamentări profund teoretice ale analizelor și niciodată în afara acestora, adică în procesul penal propriu-zis, care aparține realității, vieții curente, concretului apropiat și foarte aplicat”. Instanța care sesizează apreciază legătura cu soluționarea pe fond a cauzei a prezentei probleme de drept ca fiind evidentă, lămurirea fiind necesară pentru a se evita o nulitate absolută.

Opinia completului de judecată asupra problemei de drept este în sensul că interpretarea rațională și extensivă a dispozițiilor art.58 alin.2 și 3 din Legea nr.304/2004 este ca acestea să se aplice nu numai ședințelor de judecată în care inculpatul are calitatea de militar activ, ci și acelor ședințe de judecată în care sunt soluționate plângerile împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimitere în judecată, în care persoanele împotriva cărora s-au făcut plângerile au calitatea de militari activi. O atare interpretare este impusă și de considerentele deciziei nr.599 din 21 octombrie 2014 a Curții Constituționale prin care se subliniază, necesitatea respectării tuturor garanțiilor de echitate a procesului, fără a diferenția după fazele lui, fie ele premergătoare judecății, fie făcând parte din judecata propriu-zisă.

*

*

*

Urmare analizei de admisibilitate a sesizării efectuată de procuror în temeiul art.475 din Codul de procedură penală, a rezultat că instanța care sesizează este Curtea Militară de Apel București, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, care a constatat, în cursul judecății, existența unei chestiuni de drept a cărei dezlegare nu a mai fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și care nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare. *De lămurirea respectivei chestiuni de drept nu depinde însă*

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

soluționarea pe fond a cauzei, pentru argumentele ce vor fi expuse în cele ce urmează.

Potrivit art.58 alin.2 și 3 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară:

„(2) Când inculpatul este militar activ, președintele completului de judecată, precum și procurorul care participă la judecarea cauzei trebuie să facă parte cel puțin din aceeași categorie de grade.

(3) Când gradul procurorului nu face parte din aceeași categorie cu gradul inculpatului, acesta va fi asistat de un alt procuror cu grad din categoria corespunzătoare, numit de conducătorul parchetului la care este înregistrată cauza.”

Potrivit art.341 alin.6-9 din Codul de procedură penală:

„(6) În cauzele în care nu s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, judecătorul de cameră preliminară poate dispune una dintre următoarele soluții:

- a) respinge plângerea, ca tardivă sau inadmisibilă ori, după caz, ca nefondată;
- b) admite plângerea, desființează soluția atacată și trimite motivat cauza la procuror pentru a începe sau pentru a completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală;
- c) admite plângerea și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea.

(7) În cauzele în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, judecătorul de cameră preliminară:

- 1. respinge plângerea ca tardivă sau inadmisibilă;
- 2. verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, exclude probele nelegal administrate ori, după caz, sancționează potrivit art. 280 - 282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii și:

- a) respinge plângerea ca nefondată;
- b) admite plângerea, desființează soluția atacată și trimite motivat cauza la procuror pentru a completa urmărirea penală;

c) admite plângerea, desființează soluția atacată și dispune începerea judecății cu privire la faptele și persoanele pentru care, în cursul cercetării penale, a fost pusă în mișcare acțiunea penală, când probele legal administrate sunt suficiente, trimițând dosarul spre repartizare aleatorie;

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

d) admite plângerea și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea.

(8) Încheierea prin care s-a pronunțat una dintre soluțiile prevăzute la *alin. (6) și la alin. (7) pct. 1, pct. 2 lit. a), b) și d)* este *definitivă*.

(9) În cazul prevăzut la *alin. (7) pct. 2 lit. c)*, în termen de 3 zile de la comunicarea încheierii, procurorul și inculpatul pot face, motivat, *contestație* cu privire la modul de soluționare a excepțiilor privind legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale. Contestația nemotivată este inadmisibilă.”

Potrivit art.475 din Codul de procedură penală, pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile vizând dezlegarea unor chestiuni de drept, se impune ca, *de lămurirea acesteia, să depindă soluționarea pe fond a cauzei respective*.

Instituția procesual penală reglementată prin art.475 și următoarele este vădit mai restrictivă decât cea cuprinsă în art.471 și următoarele din Codul de procedură penală, conform cărora admisibilitatea recursului în interesul legii se verifică prin raportare la existența unei *chestiuni de drept, substanțial sau procesual, soluționată diferit* de instanțele judecătorești, dar și decât cea cuprinsă în art.29 alin.1 din Legea nr.47/1992¹ republicată, privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, care condiționează invocarea excepției de neconstituționalitate a unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, de *legătura acesteia cu soluționarea cauzei*, în orice fază a litigiului. De observat că în textul actual al art.29 alin.1 din Legea nr.47/1992 condiția relevanței este ușor atenuată față de cea existentă în vechiul art.23 alin.2 din Legea nr.47/1992² în forma inițială a actului, renumerotat și republicat, care prevedea competența Curții Constituționale de a se pronunța asupra excepțiilor privind „neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe (...) *de care depinde soluționarea cauzei*”. Acest din urmă text însă a fost preluat, în privința

¹ Art.29 alin.1 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale: „Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia.”

² Art.23 alin.2 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale : „Dacă, în cursul judecății, instanța, din oficiu, sau una dintre părți invocă neconstituționalitatea unei prevederi dintr-o lege sau ordonanță, de care depinde judecarea cauzei, excepția ridicată se trimite Curții Constituționale, spre a se pronunța asupra constituționalității acelei prevederi.”

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

reglementării condiției de pertinență, în art.475 din Codul de procedură penală, pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, adăugându-i-se cerința soluționării *fondului* cauzei. Deși noțiunea de relevanță nu a fost definită în jurisprudența Curții Constituționale, preferându-se o analiză a fiecărei sesizări în parte, fără stabilirea unor reguli general aplicabile, doctrina a identificat elemente care pot influența aprecierea relevanței unei excepții de neconstituționalitate. Astfel, s-a arătat că și în cazul invocării neconstituționalității unor norme procedurale aplicabile procedurii de soluționare a cauzei respective, excepția este relevantă cu condiția însă ca invocarea neconstituționalității să privească o normă procedurală aplicabilă acelei faze/etape a procesului, ori o normă materială fără aplicarea căreia calea de atac nu ar putea fi soluționată, iar nu o normă aplicabilă unei faze/etape ulterioare a procesului, ipoteză în care excepția devine irelevantă.

Chestiunea a cărei dezlegare este supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie să vizeze, ca regulă, o problemă de drept material de care să depindă soluționarea pe fond a cauzei, putând doar ca excepție viza o problemă de drept procesual, adică doar în măsura în care soluția dată acesteia se repercutează asupra rezolvării date fondului. Prin modul de formulare a textului de lege s-a urmărit excluderea de la această procedură ce vizează asigurarea unei practici judiciare unitare, a problemelor de drept de care nu depinde soluționarea pe fond a litigiilor penale, chestiuni ce rămân a fi supuse interpretării numai pe calea recursului în interesul legii, sub rezerva îndeplinirii și a celorlalte condiții de admisibilitate reglementate de Codul de procedură penală.

*

În speță, pe rolul Curții Militare de Apel București se află în curs de judecată, în ultimă instanță, plângerea formulată de plt.maj. MM, în temeiul art.340 și art.341 din Codul de procedură penală, împotriva ordonanței din 2 iulie 2014, prin care Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare, în dosarul nr.24/P/2014, a dispus clasarea sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, abuz în serviciu contra intereselor publice și neglijență în serviciu, prevăzute de art.246, art.247, art.248 și art.249 din Codul penal anterior.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În dosarul nr.24/P/2004 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția parchetelor militare, *nu s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale.*

Prin decizia nr.599 din 21 octombrie 2014, invocată în încheierea instanței care sesizează, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.341 alin.5 din Codul de procedură penală, constatând că soluția legislativă potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra plângerii „fără participarea petentului, a procurorului și a intimaților” este neconstituțională. În considerentele deciziei, la paragraful 34, indicat și în încheierea Curții Militare de Apel București, instanța de contencios constituțional identifică, în art.341 din Codul de procedură penală, a patra modalitate de formulare a unei acuzații penale (pe lângă cele reglementate de art.307 - referitor la aducerea la cunoștință a calității de suspect, art.309 - referitor la punerea în mișcare a acțiunii penale și la aducerea la cunoștință a calității de inculpat și art.327 lit.a - referitor la rezolvarea cauzelor prin emiterea rechizitoriului și sesizarea instanței), și anume cea izvorâtă din procedura de soluționare a plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată. Sunt avute în vedere dispozițiile art.341 alin.7 pct.2 lit.c din Codul de procedură penală, conform cărora judecătorul de cameră preliminară, prin încheiere, poate desființa soluția atacată și dispune începerea judecății, atare hotărâre având valențele unui rechizitoriu, adică ale unei acuzații în materie penală.

Câtă vreme, așa cum arătam mai sus, în cauza ce face obiectul prezentei dezlegări, procurorul nu a pus în mișcare acțiunea penală, judecătorul de cameră preliminară nu poate dispune decât una dintre soluțiile prevăzute la art.341 alin.6 din Codul de procedură penală, soluția prevăzută la alin.7 pct.2 lit.c al aceluiași articol, fiind exclusă. În consecință, nici referirea la textul legal invocat, nici celelalte argumente din decizia instanței de contencios constituțional apreciem că nu prezintă relevanță pentru soluționarea prezentei cauze.

În cuprinsul încheierii din 21 ianuarie 2015, judecătorul de cameră preliminară din cadrul Curții Militare de Apel București trimite și la considerentele deciziei nr.641 din 11 noiembrie 2014, prin care Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art.344 alin.4, art.345 alin.1, art.346 alin.1 și art.347 alin.3 raportat la art.344 alin.4, art.345 alin.1 și art.346 alin.1, toate din Codul de procedură penală, sunt neconstituționale. Cum textele legale a căror neconstituționalitate a fost constatată, vizează procedura de cameră preliminară după sesizarea instanței prin

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

rechizitoriu, este vădit că argumentele invocate în motivarea instanței de contencios constituțional sunt nepertinente în raport de obiectul cauzei aflate pe rolul Curții Militare de Apel București.

Pe de altă parte, prin *decizia nr.11 din 2 iunie 2014 pronunțată în dosarul 11/1/2014/HP/P, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală* a statuat în sensul că: "Admisibilitatea sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată, atât în cazul în care vizează o normă de drept material, cât și atunci când privește o dispoziție de drept procesual, de împrejurarea ca interpretarea dată de instanța supremă *să aibă consecințe juridice asupra modului de rezolvare a fondului cauzei*. Cu alte cuvinte, între problema de drept a cărei lămurire se solicită și soluția dată asupra acțiunii penale și/sau civile de către instanța pe rolul căreia se află cauza în ultimul grad de jurisdicție trebuie să existe o *relație de dependență*, în sensul ca decizia Înaltei Curți pronunțată în procedura prevăzută de art. 476 și 477 din Codul de procedură penală *să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii din procesul principal*, cerința pertinentei fiind expresia utilității pe care rezolvarea de principiu a chestiunii de drept invocate o are în cadrul soluționării pe fond a litigiului.

Prin sintagma «soluționarea pe fond a cauzei» folosită de legiuitor în cuprinsul art.475 din Codul de procedură penală pentru a desemna legătura obiectivă dintre chestiunea de drept supusă interpretării și procesul penal în curs *trebuie astfel să se înțeleagă dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, inclusiv sub aspectul consecințelor de natură civilă, și nu rezolvarea unei cereri incidentale invocate pe parcursul judecării cauzei în ultimă instanță*".

Considerentele deciziei nr.11/2014 sunt preluate și în deciziile nr.17 din 1 septembrie 2014 pronunțată în dosarul 21/1/2014/HP/P, nr.19 din 15 septembrie 2014 pronunțată în dosarul 20/1/2014/HP/P și nr.24 din 6 octombrie 2014 pronunțată în dosarul 26/1/2014/HP/P ale Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Ipoteza avută în vedere prin deciziile anterior amintite este aceea în care *instanța are a soluționa pe fond, în ultimă instanță, acțiunea penală ori civilă cu care a fost sesizată, nu însă și ipoteza în care, în ultimă instanță, este investită doar cu judecarea unui incident procesual* (regulator de competență, cerere de strămutare etc.) *ori cu verificarea legalității soluției dispuse de procuror* întrucât, într-o atare ipoteză, acesta este însuși „fondul” cererii asupra căruia instanța

trebuie să se pronunțe. Sintagma „soluționarea pe fond a cauzei” trebuie înțeleasă în sensul soluționării pe fond a obiectului judecății cu care este investită instanța, fiind evident că o instanță care examinează legalitatea soluției de neurmărire sau netrimitere în judecată dispuse de procuror, spre pildă, nu va condamna, achita ori dispune încetarea procesului penal (decât precedat obligatoriu de aplicarea art.341 alin.7 pct.2 lit.c din Codul de procedură penală), însă obiectul judecății în respectiva cauză poate depinde de interpretarea unei norme de drept procesual. Textul art.475 din Codul de procedură penală impune această concluzie prin însăși terminologia folosită: „de a cărei lămurire depinde rezolvarea pe fond a cauzei *respective*”.

Drept urmare, deși normele de procedură penală nu pot constitui un fine de neprimire al sesizării întemeiate pe dispozițiile art.475 – 477 din Codul de procedură penală, în prezenta cauză, în raport de măsurile dispuse în faza de cercetare penală, dar și de etapa procesuală în care judecata se află, ***problema de drept supusă dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție nu are aptitudinea de a servi la soluționarea pe fond.*** Această condiție ar fi putut fi îndeplinită, spre pildă, în ipoteza în care în faza cercetării penale s-ar fi dispus punerea în mișcare a acțiunii penale devenind astfel posibilă pronunțarea de către judecătorul de cameră preliminară a soluției prevăzute de art.341 alin.7 pct.2 lit.c din Codul de procedură penală. Într-o atare situație, dacă în fața instanței investite cu soluționarea contestației împotriva încheierii pronunțate în temeiul textului mai sus arătat s-ar fi invocat nelegala constituire a completului de judecată, ca urmare a nerespectării dispozițiilor art.58 alin.2 și 3 din Legea nr.504/2004 privind organizarea judiciară, soluționarea pe fond a căii de atac ar fi fost într-adevăr condiționată de dezlegarea pe care Înalta Curte de Casație și Justiție ar fi dat-o acestei probleme de drept.

Cum însă ***obiectul judecății cauzei în fața căreia prezenta problemă de drept s-a ivit îl constituie plângerea împotriva ordonanței de clasare, iar soluția prevăzută de art.341 alin.7 pct.2 lit.c din Codul de procedură penală nu este legal posibilă, modul de soluționare al fondului cauzei nu depinde de lămurirea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a constituirii completului de judecată.*** Procedura prejudicială nu este menită a pune în discuție principiul independenței judecătorului și nici indivizibilitatea litigiului cu soluționarea căruia acesta a fost investit, plenitudinea de jurisdicție rămânând a instanței care sesizează, iar judecata acesteia nu se limitează la aprecierea dată elementelor de fapt. Prin noua instituție procesual penală nu s-a urmărit și exonerarea judecătorului investit cu soluționarea cauzei în ultimul grad de jurisdicție de obligația legală de rezolvare a

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

pricinii sale, iar în prezenta cauză aceasta presupune fie respingerea plângerii, ca tardivă, inadmisibilă ori nefondată, fie admiterea plângerii, desființarea soluției atacate și trimiterea motivată a cauzei la procuror pentru a începe sau pentru a completa urmărirea penală ori pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală, fie admiterea plângerii și schimbarea temeiului de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea. Acestea sunt soluțiile pe care judecătorul de cameră preliminară le poate dispune asupra *fondului cauzei*, iar între ele și problema de drept cu lămurirea căreia Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată *nu există o relație de dependență*.

*

Pentru motivele mai sus arătate, în temeiul art.475 – 477 din Codul de procedură penală, vă solicităm să respingeți ca inadmisibilă sesizarea prin care Curtea Militară de Apel București a solicitat dezlegarea chestiunii de drept vizând:

„Aplicabilitatea sau neaplicabilitatea dispozițiilor art.58 alin.2 și 3 din Legea nr.304/2004 referitoare la constituirea completului de judecată, care prevăd, în cazul în care inculpatul este militar activ, președintele completului de judecată și procurorul de ședință să facă parte din aceeași categorie de grade (sau, în cazul procurorului, să fie asistat de un alt procuror cu grad din categoria corespunzătoare) și în cazul soluționării plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată, conform art.340 și art.341 din Codul de procedură penală, în înțelesul garanțiilor acordate de decizia Curții Constituționale nr.599 din 21 octombrie 2014”

nefiind îndeplinită una dintre condițiile de admisibilitate a sesizării, respectiv ca de lămurirea respectivei chestiuni de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei.

PROCUROR GENERAL,
Tiberiu-Mihail NIȚU